

OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARININ GÜNLÜK HAYATTA KARŞILAŞABİLECEKLERİ DURUMLARA YÖNELİK HİKÂYELERİ TAMAMLAMA DURUMLARININ FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Samet EKİN^(*)

Nilüfer OKUR AKÇAY^(**)

Medera HALMATOV^(***)

Öz

Bu araştırmanın amacı okul öncesi dönemde bulunan 5-6 yaş çocuklarının günlük hayatta karşılaşılabilecekleri durumlar ile ilgili düşüncelerini kent merkezinde ve kırsal kesimde olan kız ve erkek çocuklarına göre belirlenmesidir. Bu çalışmada ulaşılabılır örnek tekniği kullanılmış ve araştırmanın örneklemini Ağrı il merkezinde 2016-2017 bahar döneminde Ağrı il merkezinde merkez ve kırsal kesimde olan anaokullarına giden 5-6 yaş öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini merkezde yaşayan 13 kız 12 erkek ve kırsalda yaşayan 14 kız 11 erkek olmak üzere 50 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada, çocukların günlük hayatta karşılaştıkları ve fikir sahibi oldukları konular hakkında düşüncelerini belirleyebilmek amacıyla 10 adet hikâye hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme neticesinde hikâyeler sırasıyla her çocuğa sunulmuş ve çocukların hikâyeleri tamamlamaları istenmiştir. Elde edilen verilerin analizinde içerik analizinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak okul öncesi dönemdeki çocukları hikâyeler ile yaratıcı düşünmeye teşvik ederek çocukların problemler karşısında nasıl çıkış yolları arayacakları incelenmiştir. Kırsal kesimdeki ve kent merkezindeki anaokullarına giden çocuklar arasında farklılıklar vardır. Ayrıca her iki bölgedeki kız ve erkek çocukları arasında da farklılıklar bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi, Hikâye Tamamlama, Kırsal, Kent, Günlük Hayat.

^{*)} Arş. Gör., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi (e-posta: ekinsamet@gmail.com). ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9212-1285>

^{***)} Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi (e-posta: nilokur-7@hotmail.com). ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3276-5564>

^{****)} Dr. Öğr. Üyesi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi (e-posta: mederahalmatov@gmail.com). ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6549-0432>.

Examination of the Situation of Pre-School Children Completing Stories About Situations they may Encounter in Daily Life According to Different Variables

Abstract

The aim of this study is to determine the thoughts of the 5-6 year old children in preschool period according to their experiences in the city center and rural areas. In this study, the sample technique was used and the sample of the study consisted of 6-year students who went to the kindergarten in the central and rural areas of Ağrı province in the spring 2016-2017 period. The sample consisted of 13 girls living in the center, 12 boys and 14 girls living in rural areas and 11 boys. In this study, 10 stories were prepared in order to determine the opinions of children about the issues they encounter in daily life and have ideas. During the semi-structured interview, the stories were presented to each child respectively and the children were asked to complete the stories. Content analysis was used in the analysis of the obtained data. As a result, it has been investigated how children will be able to find ways to cope with problems by encouraging preschool children to think creatively through stories. There are differences between children in rural areas and in the city center. There were also differences between boys and girls in both regions.

Keywords: *Preschool, Story Completion, Rural, Town, Daily Life.*

Giriş

Okul öncesi eğitim dönemi, 6 yaşına kadar çocuğun bedensel, bilişsel, dil, psikomotor, sosyal ve duygusal gelişim alanlarında önemli gelişmeler yaşadığı, kişisel bakım becerilerinin öğrenildiği ve kişiliğinin şekillenmeye başladığı önemli bir dönemdir (Çetin vd., 2014). Okul öncesi dönem ilkököl başlamadan önceki yılları kapsayan, bir kurumda ya da aile içinde yapılabilen, çocukların tüm gelişim alanlarının çağdaş norm ve gelişimler doğrultusunda desteklendiği, ebeveyn ve eğitimcilerin işbirliği içinde olduğu veya olması gerektiği ve çocukların ilkököl kademesine hazırlanmalarına yönelik kurumsal anlamda ilk örgün eğitim basamağını oluşturan süreçtir (Zembat, 2012). Okul öncesi dönemde çocuklar devamlı olarak çevrelerindeki olan biteni araştırırlar. Çocukların görme, dokunma, işitme ve tatma istekleri fiziksel dünya hakkında çocuklara bilgi kazandırır (Ünal ve Akman, 2006). Bu bilgileri en güzel kazanabilecekleri ortam ise fen ve doğa etkinlikleri içinde yaparak ve yaşayarak öğrenmeleridir. Hayatın ilk yıllarının önemli olduğu bu dönemde çocuğun eğitimi için fen eğitimi oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Fen eğitimi ilk olarak ailede başlamaktadır. Anne babalar çocuklarına sobadan uzak durmaları, terli olduklarında soğuk su içmemeleri gerektiğini, bir şeyler yemeden önce ellerini yıkaması gerektiğini öğretirken aslında fen ile ilgili ilk eğitimlerini vermektedirler (Günay, 2012).

Fen eğitiminde yapılan çalışmalar ülkelerin büyümesine katkı sağladığı gibi insanların yaşamlarına da birçok kolaylıklar getirmiştir. (Hançer ve Uludağ, 2007). Tu (2006)'nun yaptığı bir çalışmaya göre bilimin gerçek bir araştırması zaman alır ve bilim alanları,

bireysel bir çocuğa veya okul öncesi çocuk gruplarına kendi hızlarıyla gözlem, öngörü ve ölçme olanağı tanır. Okul öncesi dönemde fen eğitimi; fen bilimlerinin çocuğa öğretilmesi olmayıp aynı zamanda fen etkinliklerini yaparak ve yaşayarak öğrenmesidir. Ezbere yapılacak bir fen etkinliğinin çocuğun zihinsel gelişimine katkısı olmaz sadece bilgilerin artmasını sağlar (Aktaş, 2002). Bu yüzden çocuklara fen etkinlikleri yaptırılırken onların yaparak ve yaşayarak öğretilmesi çocuğun doğa ile ilgili karşılaşacakları problemlerde daha etkin çözümler üretmesini sağlayacaktır.

Okul öncesi dönemde çocuğun gelişmesine destekte bulunması, sorgulama, dinleme anlama, düşünme, problem çözme becerilerinin kazandırılabilmesi için hikâye gibi etkinliklerin daha çok etkileşimli hale getirilmesi önerilmektedir (Erdoğan ve Akay, 2015). Hikâyeler ile olmayan olayları anlatma ve bu olayları düşündürme çocuğun problem çözme becerisini arttıracaktır. Ayrıca hikâyeler ile çocuğun yaratıcılığı geliştirilebilmektedir. Hikâye okuma ile çocukların dikkatlerini toplamak daha kolay olduğu için istenilen kazanımı vermek hem öğretmen hem öğrenci açısından etkili bir yoldur. Gianvecchio ve French (2002) tarafından yapılan çalışmada hikâyenin okunması sırasında öğretmenin hikâyelerde kesintiler yapması çocukların sürekli dikkatlerini toplama ve dağıtma konusundaki yeteneklerini daha da ileri götürmek için yararlı bir yol olduğunu vurgulamışlardır. Bu çalışma ile benzer çalışmayı yapan Bretherton, Prentiss, ve Ridgeway (1990), otuz yedi aylık bir çocuk bile bir grup olarak verilen hikâye tamamlamada sunulan odak meseleleri anlayıp ve çoğu uygun kararları aldığını belirtmiştir. Bu da okul öncesi dönemde olan çocukların verilen hikâyeleri anlamaları ve tamamlamaları için uygun seviyede olduğu söylenebilmektedir. Bu çalışmada okul öncesi döneminde bulunan 5-6 yaş grubu çocukların günlük hayatta karşılaşabileceği durumlara yönelik olarak hikâyeleri tamamlama durumlarının neler olduğunu ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın soruları şu şekildedir;

1. Hikâyelerde yer alan problem durumlarına yönelik çocukların hikâyeyi tamamlama durumları kent merkezindeki çocukların cinsiyetine göre nasıl değişmektedir?
2. Hikâyelerde yer alan problem durumlarına yönelik çocukların hikâyeyi tamamlama durumları kırsal kesimdeki çocukların cinsiyetine göre nasıl değişmektedir?

Yöntem

Araştırma nitel yaklaşım ile gerçekleştirilmiştir. Creswell'e (2003) göre nitel araştırma, yorumlamaya dayalı bir araştırma türüdür. Araştırmacı çalışma ortamını, katılımcıları, veri analiz sürecini ve çalışmanın sonuçlarını ayrıntılarıyla birlikte betimleyerek ortaya koyar.

Çalışma Grubu

Bu çalışmada ulaşılabilir örnek tekniği kullanılmış ve araştırmanın örneklemini Ağrı il merkezinde 2016-2017 bahar döneminde Ağrı il merkezinde merkez ve kırsal

kesimde olan anaokullarına giden 5-6 yaş çocuklar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi merkezde 13 kız 12 erkek ve kırsalda 14 kız 11 erkek olmak üzere 50 çocuktan oluşmaktadır.

Veri Toplama Süreci

Araştırmada, çocukların günlük hayatta karşılaştıkları ve fikir sahibi oldukları konular hakkında düşüncelerini belirleyebilmek amacıyla 10 adet hikâye hazırlanmıştır. Hikâyelerde özellikle çocukların olumlu ve olumsuz düşüncelerini belirleyebilmek esas alınmış olup iki okul öncesi ve bir Türkçe eğitimi uzmanının görüşlerine sunulmuş ve son şekli verilmiştir. Hazırlanan hikâyelerde yer alan durumlara yönelik çocuklardan doğru davranışları gösterip göstermeyeceği yarı yapılandırılmış görüşmeler neticesinde ortaya çıkarılmıştır. Her bir hikâyede yer alan durum ile ilgili çocuklardan beklenen uygun davranışlar şu şekildedir: meyvelerin yemeden önce yıkanması gerektiği, yaralanan bir kuşa neler yapılabileceği, çiçekleri koparmamak gerektiği, terli iken soğuk su içilemeyeceği, uyumadan önce dişlerin fırçalanması gerektiği, kara bulutlardan sonra yağmurun yağdığı, aç olan bir hayvana yiyecek ya da içecek verilmesi, çevre kirliliğine nelerin yol açabildiği, hava durumuna göre kıyafet seçimleri ve yemeklerden önce ellerin yıkanması gerektiğidir. Yarı yapılandırılmış görüşmede her bir çocuk ile ortalama 25 dakika görüşme yapılmış ve yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı kullanılarak kaydedilmiştir. Yapılan görüşmeler çocukların birbirini duymamaları ve düşüncelerinden etkilenmemeleri amacıyla sınıf dışında gerçekleştirilmiştir.

Veri Analizi

Her bir çocuğa metinleri okuyup anlamalarını sağlamak ve metinlerin devamında düşüncelerini öğrenebilmek amacıyla yapılan bu araştırmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizinden yararlanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, çocukların fen ile ilgili problemlerde verdikleri cevaplara yönelik problem çözüme tutumları belirlenmiştir. Ayrıca çocukların verdikleri cevapların analizleri yapılmıştır.

Kent merkezindeki çocukların pazardan alınan meyveleri yeme durumu ile ilgili verileri gösteren tablo 1 aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. Kent Merkezindeki Kız ve Erkek Çocukların Pazardan Alınan Meyveleri Yeme Durumları

Kız			Erkek		
	f	%		f	%
Çilek yer	6	46	Hemen yer	8	67
Annesinin hazırlamasını bekler	3	23	Yemek yer	2	17
Yıkamadan hemen yer	1	8	Çilek yer	1	8
Ellerini yıkar, annesine yardım ettikten sonra yer	1	8	Yıkadıktan sonra yer	1	8
Ellerini yıkayıp meyveleri yer	1	8			
Meyveleri yıkar hemen yer	1	8			

Tablo incelendiği zaman tamamlanan hikâyenin içinde “Annem pazardan elma, armut ve çilek aldı...” cümlesinin bulunması çocukların çileğe yönelmesine sebep olmuş ve yıkamayı düşünmeden doğrudan yemeyi düşünmüşlerdir. Kız çocukların %46’sı, erkek çocukların %8’i hemen çilek yerim cevabını vermiştir. Kızların %23’ü meyveleri annelerinin hazırlamasını beklemektedir. Verilen bulgulara göre erkek çocukların meyveleri yıkama ya da ellerini yıkama gibi temizlik boyutunda kızların oldukça gerisinde olduğu görülmektedir. Erkeklerin %67 gibi yüksek bir oranı meyvelerin yıkanmasını beklemeden veya kendi yıkamadan hemen yemeyi düşünmektedir.

Kırsal kesimdeki çocukların pazardan alınan meyveleri yeme durumu ile ilgili verileri gösteren tablo 2 aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. Kent Merkezindeki Kız ve Erkek Çocukların Pazardan Alınan Meyveleri Yeme Durumları

Kız			Erkek		
	f	%		f	%
Annesinden yıkamasını ister ve ellerini yıkayıp yer	3	22	Hemen yer	5	46
Hemen yer	3	22	Yıkar yer	3	27
Ellerini ve meyveyi yıkar yer	2	14	Ellerini yıkar yer	1	9
Bir kaçıncı alıp yıkar yer ve babaannesine de götürür	1	7	Çilekleri yıkar yer	1	9
Meyve poşetini alır meyveleri tabağa koyup yer	1	7	Annesinin hazırlamasını bekler	1	9
Meyveleri yıkar yer	1	7			
Annesinden hazırlamasını ister	1	7			
Çilekleri alır yer	1	7			
Çilekleri yıkayıp yer	1	7			

Verilen bulgulara göre kızların %22'si annesinden yardım beklerken erkeklerin yalnızca %9'u beklemektedir. Kız çocukların %22'si meyveleri yıkamadan ya da herhangi bir temizlik olmadan hemen yiyeceğini söylemektedir fakat bu oran erkeklerde daha yüksektir. Erkeklerin %46'sı meyveleri hemen yiyeceğini söylemektedir. Kızların %14'ü meyveleri ve ellerini yıkarken erkeklerin %27'si meyveleri yıkar ve %9'u sadece ellerini yıkar. Kırsal kesimdeki erkek çocuklar da kız çocuklarına nazaran temizlik konusunda daha dikkatsizdirler.

Kent merkezindeki ve kırsaldaki çocuklar karşılaştırıldığı zaman iki bölgedeki kız çocuklar meyveleri ve ellerini yıkama konusunda erkeklere göre daha dikkatli davranmaktadırlar. Kent merkezindeki kız çocukları annelerinden temizlik ve hazırlama konusundaki beklentileri daha yüksektir. Ayrıca kent merkezindeki kız çocukları kırsaldakilere göre daha az meyveleri yıkamayı düşünmüşlerdir. Kent merkezindeki erkek çocukların meyveleri hemen yeme düşüncesi kırsaldakilere göre daha fazladır. Kırsaldaki erkekler merkezdekilere göre meyveleri yıkama konusunda daha dikkatlidirler.

Tablo 3 kent merkezindeki çocukların yaralı bir kuşa karşı müdahalelerinin ne olduğunu göstermektedir.

Tablo 3. Kent Merkezindeki Kız ve Erkek Çocukların Yaralı Bir Kuşa Karşı Müdahaleleri

Kız		Erkek			
	f	%	f	%	
Öğretmene söyler ve yardım eder	3	23	Veterinere götürür	3	25
Annesine götürür	3	23	Öğretmene haber verir	3	25
Yaralı olan yere yara bandı yapıştırır	2	15	Yaralı olan yere yara bandı yapıştırır	2	17
Veterinere annesi ile götürür	1	8	İyileştirir	2	17
Eve alır	1	8	Kuşa ekmek verir	1	8
Yardım eder	1	8	Ne yapacağını bilmiyor	1	8
Hastaneye götürür	1	8			
Veterineri arar	1	8			

Verilere göre kız çocuklarının %23'ü öğretmenine söylemeyi tercih etmektedirler, %23'ü yaralı olan kuşu annesine götürmeyi düşünüyor ve %15'i ise kuşun yaralandığı bölgeye yara bandı yapıştırmayı tercih ediyor. Erkek çocuklarında ise %25'i kuşu kendisi veterinerine götürmeyi düşünüyor ve diğer %25'i ise durumu öğretmene haber vererek çözmeyi planlıyor. Erkek çocuklardan %17'si yara bandı yapıştırmayı düşünüyor ve %7'si kendisinin iyileştirebileceğini söylüyor.

Verilen farklı cevaplar incelendiği zaman kız ve erkek çocuklar karşılaştırıldığında böyle bir durumda ne yapacağını bilmeyen yalnız 1 (%8) erkek çocuk var, kızlar arasında ise ne yapacağını bilmediğini söyleyen bulunmamaktadır. Erkek çocuklarda yalnız 1 (%8) çocuk kuşa ekmek vererek yardım edebileceğini söylemektedir. Kız çocuklarında ise yaralı olan kuşu hastaneye götürürüm diyen 1 (%8) çocuk var. 1 çocuk hariç hepsi yaralanan kuş için bir şeyler yapmaya çalışmaktadır.

Tablo 4'te ise kırsal kesimdeki çocukların yaralı bir kuşa nasıl müdahale edecekleri hakkında bilgiler verilmektedir.

Tablo 4. Kırsal Kesimdeki Kız ve Erkek Çocukların Yaralı Bir Kuşa Karşı Müdahaleleri

Kız			Erkek	
	f	%	f	%
Anneme söylerim doktora götürürüz	4	29	Anneme götürürüm	5 45
Annem ile yara bandı yapıştırırız	3	21	Yara bandı yapıştırırım	2 18
Babaanneme söylerim	1	7	Babama götürürüm	1 9
Kendim tedavi ederim (doktor olacağım)	1	7	Ablamla iyileştiririz	1 9
Yarasına kolonya sürerim	1	7	Kutuya koyar iyileştiririm	1 9
Babama söylerim iyileştiririz	1	7	Babama söylerim hastaneye götürürüz	1 9
İyi davranırım iyileşir	1	7		
Banyodan krem alır kuşa sürerim	1	7		
Annemden ambulans çağırmasını isterim	1	7		

Elde edilen bulgulara göre kırsal kesimde yaşayan kız çocukların %29'u yaralı kuşu annesi ile doktora götürmeyi düşünmekte, %21'i ise kuşa yardım ederken annesinden yardım alarak yara bandı yapıştırmayı düşünmektedir. Kız çocuklarından 1 kişi babaannesine söylemeyi tercih etmekte ve buna sebep olarak "... babaannem çok yaşlı olduğu için ne yapılması gerektiğini bilir." demektedir. Kız çocuklarından 1 tanesi "Kuşu alıcam banyodan bir krem alırım kuşun yaralı yerine sürücem iyileşecek ve uçacak" demiştir. Erkek çocuklardan %45'i kuşu annesine götürmeyi tercih etmiştir. % 18'i ise kuşun yaralı olan yerine yara bandı yapıştırmayı tercih etmiştir. Bu durum incelendiği zaman kırsal kesimdeki çocukların hepsi yaralı kuş için bir şeyler yapmaya çalışmaktadır.

Kırsal kesimdeki çocuklar ile kent merkezindeki çocuklar karşılaştırıldığında ise iki taraftaki çocuklar da yaralı kuş için bir şeyler yapmak istemektedir. Kırsal kesimdeki çocukların hiç biri veteriner hakkında bir şey söylememiştir. Kent merkezindeki çocuklar veteriner konusunda daha bilgilidirler. İki taraftaki çocuklar da anne ve babalarından yardım bekleyebilmekte fakat kent merkezinde yaşayanlar buna ek olarak öğretmenden de yardım isteyebilmektedirler. Kırsal kesimdeki çocuklar öğretmenden yardım istemeyi söylememişlerdir fakat içlerinde babaanneden ve abladan yardım isterim diyenler olmuştur.

Kent merkezindeki çocukların doğada yetişen çiçekleri koparıp annesine götürme düşüncesi durumunda çiçeklere karşı nasıl tepki verdikleri tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Kent Merkezindeki Kız ve Erkek Çocukların Çiçekleri Koparıp Annesine Götürme Durumları

Kız			Erkek		
	f	%		f	%
Anneme götürürüm	7	54	Annem için kopartırım	9	75
Koparmam onların canı yanar	3	23	Annem çiçeklerin kopmasına üzülür	1	8
Çiçekleri koparmazdım	2	15	Koparmam büyüyemezler çünkü	1	8
Çiçekler kopunca annem üzülür	1	8	Koparmam çünkü onlar canlı	1	8

Kent merkezindeki kız çocukların %54'ü çiçekleri kopartıp annesine götürebileceğini söylemiştir. %23'ü çiçeklerinde canlı varlıklar olduğu kavramını öğrenmiş ve koparılmaması gerektiğini yoksa canlarının acıyacağını düşünmüştür. %15'i ise çiçekleri koparmayacağını belirtmiştir. Kız çocuklarından %8'i çiçeklerin koparılmasına annelerinin üzüleceğini belirtmiştir. Erkek çocukların %75'i annesi için koparacağını söylemiştir. %8'i koparsa annesinin üzülebileceğini, %8'i eğer kopartılırsa çiçeklerin büyüyemeyeceğini ve diğer bir %8'i ise çiçeklerin koparılmaması gerektiğini onların canlı olduğunu söylemiştir.

Kız ve erkek çocukları karşılaştırdığımız zaman kız çocukları erkeklere nazaran daha duygusal yaklaşmıştır. Ayrıca erkek çocukların çok büyük bir kısmı çiçekleri annesi için kopartabilmektedir ve kızların aksine çiçeklerin canlı oldukları düşüncesi daha azdır.

Kırsal kesimdeki çocukların doğada yetişen çiçekleri koparıp annesine götürme düşüncesi durumunda çiçeklere karşı nasıl tepki verdikleri aşağıdaki tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Kırsal Kesimdeki Kız ve Erkek Çocukların Çiçekleri Koparıp Annesine Götürme Durumları

Kız			Erkek		
	f	%		f	%
Koparıp anne ve öğretmene verir	4	29	Koparmaz	6	55
Solduğu için koparmaz	4	28	Annesine götürür	3	27
Koparıp ve solmasın diye suya koyar	3	21	Annesi üzüldüğü için koparmaz	2	18
Babaanneye ve anneye koparıp	2	14			
Koparıp ve bahçeye diker	1	7			

Kırsal kesimdeki kız çocukların %29'u koparıp annesine ve öğretmenine verebileceğini söylemiştir. %28'i ise çiçekler solduğu için koparmayacağını söylemiştir. Çocuklardan bir tanesi ise "Kopartmazdım çünkü onlar soluyor. Çünkü babam anneme çiçek getiriyor birkaç günden sonra soluyor ve annem onları çöpe atıyor o yüzden koparmam." demiştir. %21 çiçekleri koparacağını fakat solmaması için suyun içine koyacağını belirtmiştir. %14'ü hem annesi için hem de babaannesi için çiçekleri koparabileceğini söylemiştir. Erkeklerin %55'i çiçekleri koparmayacağını ve %18'i de annesi üzüldüğü için koparmayacağını söylemiştir. %27'si ise koparıp annesine götüreceğini söylemiştir.

Kızlar ve erkekleri karşılaştırdığımız zaman erkek çocuklar çiçekleri koparmama konusunda daha bilinçli davranmaktadır. Kız çocukların çoğunluğu koparıpken erkek çocukların çoğunluğu çiçekleri koparmayı düşünmemektedir.

Kent merkezindeki ve kırsal kesimdeki çocuklar karşılaştırıldığı zaman ise kız çocukları çiçekleri koparmaya daha meyillidirler. Erkek çocuklara baktığımız zaman kırsal kesimdeki erkek çocukları çiçekleri koparmaya sıcak bakmaz iken kent merkezindeki erkek çocukların büyük bir kısmı çiçekleri koparmaya daha meyillidir. Hem kırsalda hem de kent merkezinde sadece annesi üzüldüğü için çiçekleri kopartmayan çocuklar bulunmaktadır. Çiçeklerin canlı varlıklar olduğunu yalnızca kent merkezindeki anaokullarında giden çocuklardan belirtenler olmuştur. Kırsal kesimde ise anne haricinde 2. şahıslar için çiçekleri kopartabileceğini söyleyenler olmuştur. Ayrıca Kırsal kesimde koparıktan sonra solmaması için alternatifler üreten çocuklar olmuştur.

Tablo 7'de kent merkezindeki çocukların terli iken çok susadıkları düşündürülerek soğuk su içmeye yönelik davranışları ele alınmıştır.

Tablo 7. Kent Merkezindeki Kız ve Erkek Çocukların Terliyken Soğuk Suyu İçme Durumları

	Kız		Erkek		
	f	%	f	%	
Suyumu içerim	7	54	Suyumu içerim	9	75
Meyve suyu içerim	2	15	İçmem çünkü hasta olurum	2	17
Soğuk su içersem hastalanırım	2	15	Şapka takarım	1	8
Ilık su içerim	1	7			
Suya buz koyup içerim	1	7			

Verilen bulgulara göre kent merkezindeki kız çocukların %54'ü hiç düşünmeden soğuk suyu içeceğini belirtmiştir. Kızların %15'i soğuk suyu yerine meyve suyu içeceğini söylemiştir. Gene kızların %15'i eğer soğuk su içerse hastalanacağını belirtmiştir. Yalnızca bir kız çocuğu suyumu ılık içerim demiştir. Başka bir kız çocuğu ise farklı bir cevap vererek suya buz koyup içeceğini söylemiştir. Kent merkezindeki erkek çocuklara bakarsak %75 gibi büyük bir oran soğuk suyu içeceğini söylemiştir. Erkeklerin %17'si soğuk suyu içerse hasta olacağını düşünmüştür. 1 erkek çocuğu ise sorulan sorudan farklı olarak şapka takarım demiştir. Kent merkezindeki kızları ve erkekleri karşılaştırdığımız zaman iki tarafın çoğunluğu suyun soğukluğuna aldırış etmeden suyu içebileceğini söylemiştir.

Bu durumda aileler ya da sınıftaki öğretmenleri terliyken soğuk su içmeme konusunda yeterli eğitimi vermemiş olabilir ya da çocuklar aldıkları eğitime rağmen çok susadıklarında suyun soğuk olmasına aldırış etmeden içebileceklerini düşünmektedirler.

Tablo 8'de ise kırsal kesimdeki anaokullarına giden kız ve erkek çocukların terli iken soğuk su içip içmeyeceklerine yönelik düşünceleri gösterilmiştir.

Tablo 8. Kırsal Kesimdeki Kız ve Erkek Çocukların Terliyken Soğuk Suyu İçme Durumları

	Kız		Erkek		
	f	%	f	%	
Suyumu içerim	13	93	Suyumu içerim	10	91
Soğuk su içip arkasından soğuk meyve suyu içerim ve sonrada dondurma yerim	1	7	Soğuk kola yada meyve suyu içerim	1	9

Kırsal kesimdeki kız çocuklarının çok büyük bir çoğunluğu olan %93'ü suyu soğuk içebileceklerini belirtmiştir. Ayrıca kız çocuklarından yalnız 1 tanesi farklı bir cevap vermiştir. Bu cevapta ise soğuk suyu içtikten sonra arkasından soğuk meyve suyu içeceğini ve sonrasında da dondurma yiyeceğini söylemiştir. Kırsal kesimdeki erkek çocuklarına

baktığımız zaman %91'i suyu soğuk olarak içeceğini söylemiştir. Yalnızca 1 erkek çocuğu soğuk kola ya da soğuk meyve suyu içeceğini söylemiştir.

Kırsal kesimdeki ve kent merkezindeki kız ve erkek çocuklarını terliyen su içip içmemelerini karşılaştırdığımız zaman kırsal kesimdeki çocuklardan soğuk su içmeyeceğini söyleyen olmamıştır. Bu konuda kırsal kesimde bulunan çocukların bu konuda daha az bilgisi olduğu açıkça bellidir. Kent merkezindeki çocuklar arasında soğuk su içilmemesi gerektiğine yönelik cevaplar veren olmuştur. Bu konuda kırsal kesimdeki çocuklardan daha fazla bilgiye sahiptirler. Çocukların bazıları terliyen soğuk su içmeyeceğini ama onun yerine soğuk meyve suyu ya da kola içebileceğini söylemiştir. Meyve suyunun soğuk suya göre etkisinin daha az olduğunu düşünmektedirler. Çocukların terliyen soğuk su veya soğuk meşrubat içmemeleri konusunda daha çok bilgilendirme yapılması gerekmektedir.

Kent merkezindeki ve kırsal merkezdeki anaokullarına giden kız ve erkek çocuklarına uyumadan hemen önce canın çok çikolata çektii ve yedin yedikten sonra ağzının etrafına hep çikolata bulaşmış. Sonrasında da uyku zamanı geldi deyip devamında ne yaptıkları konusundaki fikirleri alınmıştır. Bu durumda çocuklardan dişlerini fırçalayıp ağızlarını yıkaması beklenmektedir. Bu durumun kent merkezindeki çocuklardaki bilgileri tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Kent Merkezindeki Kız ve Erkek Çocukların Uyumadan Önce Çikolata Yedikten Sonraki Davranışları

Kız			Erkek		
	f	%		f	%
Uyurdum	5	39	Uyurdum	5	42
Ağzımı yıkar uyurum	4	31	Ağzımı yıkarım	3	25
Dişlerimi fırçalar ağzımı yıkar uyurum	2	15	Ağzımı yıkar dişlerimi fırçalarım	1	8
Elimi yüzümü yıkarım	2	15	Yüzümü yıkarım	1	8
			Ağzımı sildim	1	8
			Uyudum ve yatağım hep çikolata oldu	1	8

Kent merkezindeki kız çocukların %39'u çikolatayı yedikten sonra dişlerini fırçalamadan uyuyacağını belirtmiştir. %31'i ise ağzını yıkadıktan sonra uyuyacağını söylemiştir. Kent merkezindeki kız çocuklar arasında hem dişlerini fırçalayacak hem de ağzını yıkayacak olan 2 (%15) kişi vardır. %15'i elimi yüzümü yıkarım cevabını vermiştir. Kent merkezindeki erkek çocuklara baktığımız zaman %42'si uyurdum demiştir. Dişlerini fırçalamadan uyuyan erkek çocuk oranı oldukça fazladır. %25'i ise ağzımı yıkarım demiştir

fakat dişlerini fırçalayacağını belirtmemiştir. %8'i hem ağızımı yıkarım hem de dişlerimi fırçalarım demiştir. Başka bir %8 yüzümü yıkarım demiştir. Farklı bir cevap olarak ise 1 (%8) “*o şekilde uyudum ve yatağım hep çikolata oldu*” demiştir. Yedikten sonra ne olacağını bildiği halde temizlik yapmadan uyurum demiştir.

Kent merkezindeki kızları ve erkekleri karşılaştırdığımız zaman ikisinin de en yüksek oranları uyurdum olmuştur. Ama kız çocukları erkeklere oranla daha fazla ağızımı yıkar uyurum demiştir. Erkek çocuklardan sadece ağızımı silerdim ya da uyudum yatağım hep çikolata oldu gibi farklı cevaplar ile karşılaşırken kız çocuklarında bu şekilde farklı bir cevapla karşılaşılmamıştır.

Tablo 10'da kırsal kesimdeki ana okullara giden kız ve erkek çocukların yatmadan önce çikolata yediklerinde uygulayacağı davranışlar gösterilmiştir.

Tablo 10. Kırsal Kesimdeki Kız ve Erkek Çocukların Uyumadan Önce Çikolata Yedikten Sonraki Davranışları

Kız		Erkek			
	f	%	f	%	
Dişlerimi fırçalarım	5	36	Dişlerimi fırçalarım	6	55
Dişlerimi fırçalar yüzümü yıkarım	5	36	Dişimi, elimi ve yüzümü yıkarım	2	18
Ellerimi ağızımı yıkarım	2	14	Peçeteye silerim	2	18
Islak mendille silerim	1	7	Uyurum	1	9
Ağızımı yıkarım	1	7			

Kırsal kesimdeki kız çocuklarına baktığımız zaman %36'sı dişlerimi fırçalarım demektir. %36'sı dişlerimi fırçalar yüzümü yıkarım demiştir. %14'ü ise ellerimi ve ağızımı yıkarım diye belirtmiştir. Farklı olarak bir çocuk “*ıslak mendille ağızımı ve elimi silerim çünkü annem öyle yapıyor*” demiştir. Kırsal kesimdeki erkek çocuklara baktığımız zaman %55'i dişlerimi fırçalarım demiştir. %18'i dişimi, elimi ve yüzümü yıkarım demiştir. %18'i ağızımı peçeteye silerim diye cevap vermiştir. Yalnızca 1 (%9) kişi uyurum demiştir.

Kırsal kesimdeki kız ve erkek çocukları karşılaştırdığımız zaman erkek çocukların dişlerini fırçalama oranı kız çocuklarına göre daha yüksektir. Fakat kız çocuklarının hem dişini fırçalama hem de yüzünü yıkama oranı erkek çocuklarına göre daha fazladır. Kız çocukları arasında her hangi bir temizlik davranışında bulunmadan uyurum diyen hiç yok iken erkek çocuklar arasında 1 kişi vardır.

Kent merkezindeki ve kırsal kesimdeki çocukları karşılaştırdığımız zaman. Çikolata yedikten sonra ne yapılması gerektiği hususunda kırsal kesimdeki çocuklar daha bilinçlidir. Çünkü kent merkezindeki hem kız hem de erkek çocuklarda en yüksek oranlar he-

men uyurum iken kırsal kesimdeki hem kız hem de erkek çocukların en yüksek oranları dışlarını fırcalarını olmuştur. Bu durumda kırsal kesimdeki çocukların bu konuda daha bilinçli olması öğretmenlerinin ya da ailelerinin bu konuda daha çok eğitim vermelelerinden kaynaklanıyor olabilir. İki bölgedeki kız çocuklar erkek çocuklara göre temizlik konusunda daha fazla dikkatli davrandıkları gözlemlenmektedir.

Kırsal kesimdeki ve kent merkezindeki çocukların havanın karardığını fakat daha akşama da çok var sanki diye düşünmelerini sağlayıp. Kara kara bulutların güneşi kapatıklarını ve havanın bu şekilde değişmesinin nedeninin ne olacağı hakkındaki bilgileri sorulmuştur. Bu durumda çocuklardan yağmur yağma olasılığının yüksek olacağı cevabı beklenmiştir. Kent merkezindeki çocukların bulutların güneşin kapatmasının sebebinin ne olacağı durumundaki verdiği cevaplar tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Kent Merkezindeki Kız ve Erkek Çocukların Kara Bulutların Güneşi Kapatmasının Nedeni Olarak Verdiği Cevaplar

Kız			Erkek		
	f	%		f	%
Yağmur yağabilir	10	77	Yağmur yağabilir	6	50
Güneş bulutların arkasına saklandı	1	8	Gece olacaktır	2	17
Yağmur yağmıştır	1	8	Bilmiyorum	1	8
Güneş açmamıştır	1	8	Hava soğuk olduğu içindir	1	8
			Hava sıcak olduğu içindir	1	8
			Bulutlar güneşi kapatmıştır	1	8

Kent merkezindeki kız çocuklarının %77’si doğru tahminde bulunarak yağmur yağabilir demiştir. %8’i güneş bulutların arkasına saklandı demiştir. %8’i yağmur yağmıştır diyerek farklı bir doğru tahminde bulunmuştur. Farklı olarak 1 (%8) kişi güneş açmamıştır demiştir. Kent merkezindeki erkek çocuklara baktığımız zaman daha çeşitli cevaplar ile karşılaşmıştır. %50’si yağmur yağabilir diye doğru tahminde bulunmuştur. %17’si ise bulutların karamasını gece olacaktır diye algılamıştır. %8’i konu hakkında bilgi sahibi olmadığını belirtmiştir. 1 kişi havanın soğuk başka 1 kişi ise havanın sıcak olduğundan dolayı bulutların karardığını düşünmüştür.

Kent merkezindeki kız ve erkek çocukları karşılaştırdığımız zaman iki tarafında çoğunluğu yağmur yağabilir diye düşünmüştür. Ama bu konuda kız çocukların oranının fazlalığına bakarak erkek çocuklara göre daha bilgili oldukları söylenebilir. Erkek çocuklardan gece olacağı düşüncesine sahip olanlar var iken kız çocuklarında ise böyle bir düşünce görülmemektedir.

Aynı sorulara kırsal kesimlerdeki çocukların kara bulutların güneşi kapatmasının nedeni olarak verdiği cevaplar Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Kırsal Kesimlerdeki Kız ve Erkek Çocukların Kara Bulutların Güneşi Kapatmasının Nedeni Olarak Verdiği Cevaplar

	Kız		Erkek	
	f	%	f	%
Gece olacaktır	7	50	Yağmur yağacaktır	6 55
Yağmur yağacaktır	6	43	Gece olacaktır	5 45
Kış gelmiş olabilir	1	7		

Kırsal kesimdeki kız çocuklarının verdiği cevaplar incelendiği zaman çocukların yarısı gece olacaktır düşüncesindedir. Kızların %43'ü doğru tahminde bulunmuş ve yağmur yağacaktır demiştir. %7'si ise kış gelmiş olabilir demiştir. Kırsal kesimdeki erkek çocukların %55'i ise doğru tahminde bulunmuş ve yağmur yağacaktır demiştir. %45'i ise gece olacaktır demiştir.

Kırsal kesimdeki kız ve erkek çocuklarını karşılaştırdığımız zaman erkek çocuklar kızlara göre hava durumu hakkında daha fazla bilgiye sahiptir. Kızların çoğunluğu bulutları gece olacaktır olarak görürken erkekte ise yağmur yağacağını öngörmüştür.

Kent merkezi ve kırsal kesimdeki çocukları karşılaştırdığımız zaman kent merkezindeki çocuklar hava durumları hakkında daha fazla bilgiye sahiptir. Çünkü kent merkezindeki hem kız çocukları hem de erkek çocukları çoğunlukla yağmur yağacağını söylemişken kırsal kesimdeki çocuklarda sadece erkek çocukların çoğunluğu yağmur yağacaktır demiştir. Kent merkezindeki çocuklardan farklı cevaplar da alınmıştır fakat kırsal kesimdeki çocuklardan farklı olarak yalnız 1 kız kış gelmiş olabilir demiştir. Kırsal kesimde hava durumları hakkında öğretmenleri yeterli kadar konu işlememiş olabilir ya da aile içerisinde hava durumları hakkında konuşulmuyor olabilir.

Kent merkezindeki çocukların aç olan kediyi gördükten sonra uygulayacağını düşündükleri davranışlar tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 13. Kent Merkezindeki Kız ve Erkek Çocukların Aç Olan Kediyi Gördükten Sonra Yapabilecekleri Davranışlar

	Kız		Erkek	
	f	%	f	%
Kediye yemek veririm	8	62	Kediye mama veririm	9 75
Köpek maması koyarım	2	15	Kediye ekmek veririm	2 17
Kapının önüne yemek bırakırım	2	15	Kediye süt veririm	1 8
Neden kaba bakıyorsun derim	1	8		

Verilen bulgulara göre kent merkezindeki kız çocuklarının %62'si kediyi yemek veririm demiştir. %15'i köpek maması koyarım demiştir. Farklı olarak %8'i neden kaba

bakıyorsun derim demiştir. Kent merkezindeki erkek çocuklarına baktığımız zaman hepsi kediye yiyecek vermeye yönelik davranışlarda bulunacağını söylemiştir. Erkek çocukların %75'i kediye mama vereceğini, %17'si kediye ekmek vereceğini ve %8'i ise kediye süt vereceğini söylemiştir.

Kent merkezindeki anaokullarında okuyan kız ve erkek çocuklarını karşılaştırdığımız zaman erkekler kızlara nazaran kediye yönelik daha fazla olumlu davranışlarda bulunmaktadır. Kız çocuklardan köpek maması koyarım ya da neden baktığını sorarım gibi farklı cevaplar alırken erkek çocuklardan farklı cevaplar alınmamıştır.

Aynı uygulama kırsal kesimdeki anaokullarına giden kız ve erkek çocuklarına da uygulanmıştır. Çocukların verdiği cevaplar tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14. Kırsal Kesimdeki Kız ve Erkek Çocukların Aç Olan Kediyi Gördükten Sonra Yapabilecekleri Davranışlar

	Kız		Erkek	
	f	%	f	%
Köpeğe yemek veririm	6	43	Kendi yemeğimden köpeğe veririm	6 55
Yemeklerden artanı kediyle paylaşırım	4	29	Köpeğe iyi bakarım	3 27
Kendi yemeğimden köpeğe veririm	3	21	Kediye yemek veririm	2 18
Köpeğin mamasından paylaşırım	1	7		

Kırsal kesimdeki kız çocuklarına baktığımız zaman %43'ü köpeğe yemek veririm demiştir. %29'u yemeklerden artanı kedi ile paylaşırım demiştir. %21'i kendi yemeğimden köpeğe veririm demiştir. %7'si ise köpeğin mamasından paylaşırım demiştir. Bulgulara göre kırsal kesimdeki kız çocukları kediye yönelik davranışlarda kediyi 2. ya da 3. plana atmıştır. Erkek çocuklarına baktığımız zaman %55'i kendi yemeğimden köpeğe veririm demiştir. %26'sı köpeğe iyi bakarım demiştir ve %18'i kediye yemek veririm demiştir. Erkek çocuklarında kediyi düşünme oranı daha düşüktür.

Kırsal kesimdeki kız ve erkek çocukları karşılaştırdığımız zaman iki tarafında en yüksek oranları köpeğe yönelik yiyecek vermek olmuştur. Hem kız hem erkek çocuklar köpeğe daha iyi bakmayı düşünmüşlerdir. Kedinin açlığından ziyade köpek daha önemli olmuştur. Kızlar erkeklere oranla aç olan kediye daha fazla yardım etme eğilimindedirler.

Kent merkezindeki ve kırsal kesimdeki kız ve erkek çocukları karşılaştırdığımız zaman kent merkezindeki çocukların kırsal kesimdekilere göre daha duyarlı olduğu görülmektedir. Kent merkezindeki çocukların en yüksek oranları kediye yemek verir iken kırsal kesimdeki çocuklardaki en yüksek oranlar köpeği beslemek olmuştur. Kent mer-

kezindeki erkek çocukları kırsal kesimdeki erkek çocuklarına göre kediyi daha fazla düşünmüşlerdir çünkü kırsal kesimdeki çocukların en yüksek oranları köpek ile alakalı iken kent merkezindeki erkek çocuklarının en yüksek oranları aç olan kediyeye yardım etme düşüncesinde olmuştur.

Dere kenarında top oynarken topun derenin oraya yuvarlanması ile derenin yanındaki poşetlerin, plastik şişelerin ve anlaşılmayan başka nesnelerin orada olduğu görüldükten sonra çocuğun kendi kendine ne diyeceği sorulmuştur. Kent merkezindeki anaokullarına giden çocukların cevapları aşağıdaki tablo 15'te gösterilmiştir.

Tablo 15. Kent Merkezindeki Kız ve Erkek Çocukların Derede Görülen Çevre Kirliliği İle İlgili Cevapları

Kız			Erkek		
	f	%		f	%
Pis insanlar çöp atmış derim	6	46	Suya girmezdim	3	25
Su çok kirliymiş derim	3	23	Dere çok kirlenmiş dedim	3	25
Topumun düşmesini istemiyorum	1	8	Şelale olabilir dedim	1	8
Topumu dereeden aldım	1	8	Top için yardım isterdim	1	8
Suya girmezdim	1	8	Tahribat olmuş dedim	1	8
Burası keşke temiz olsaydı derdim	1	8	Uzun çubukla topu çıkartırım	1	8
			Bunlar nereden gelmiş derim	1	8
			İnsanlar neden güzel bırakmamışlar	1	8

Kent merkezindeki kız çocuklarına baktığımız zaman %46'sı pis insanların çöp attığını söylemektedir ve o bölgenin kirli olduğunun farkındadır. %23'ü suyun çok kirli olduğunu söylemektedir. %8'i topumun düşmesini istemiyorum, %8'i topumu dereeden alırım demiştir. Yalnız 1 (%8) kız burası keşke temiz olsaydı demiştir. Kent merkezindeki erkek çocuklara baktığımız zaman %25'i suya girmezdim demiştir. Diğer bir %25 ise dere çok kirlenmiş demiştir. %8'i ileride şelale olabilir demiştir. %8'i bunlar nereden gelmiş derim demiştir.

Kent merkezindeki kız ve erkek çocukları karşılaştırdığımız zaman kız çocuklar çevrenin kirlendiğine yönelik daha çok farkındalık sahibidir. Erkek çocuklar ise topun akıbetini daha fazla düşünmektedirler. Hem kız çocuklar hem de erkek çocuklar çevrenin kirliliği ile ilgilenmektense top ile ilgilenmeyi tercih edenler olmuştur. Hem kız hem erkek çocuklar arasında en yüksek oranlara suyun kirliliği ile alakalı cevaplar verilmiştir.

Kırsal kesimdeki anaokullarına giden hem kız hem erkek çocukların çevre kirliliğine sahip bir derenin kenarına toplarının yuvarlanması düşündürülerek gördükleri duruma ne diyecekleri konusunda verilen cevaplar tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16. Kırsal Kesimdeki Kız ve Erkek Çocukların Derede Görülen Çevre Kirliliği İle İlgili Cevapları

	Kız		Erkek		
	f	%	f	%	
Çöpleri temizlerim	7	50	Çöpleri temizlerim	4	36
Çöpleri babamla toplarız	3	21	Kim atmış bunları derim	2	18
Çöpleri abimle toplarız	1	7	Çöp kutusu koyarım	1	9
Çöp poşeti koyarım	1	7	Topu alıp çöpleri temizlerim	1	9
İnsanları uyarırım	1	7	Çöplerden dolayı artık su göremicem	1	9
Anne babama çöpleri sorarım	1	7	Çöpleri babamla toplarım	1	9
			İnsanları uyarırım, biz çöpümüzü atarız	1	9

Kırsal kesimdeki kız çocuklarının cevapları incelendiği zaman, kız çocukların yarısı (%50) çöpleri temizlerim demiştir. %21'i ise çöpleri babamla temizleriz demiştir. %7'si çöpleri abimle toplarız demiştir ve 2 çocuk oluşan bu duruma yönelik çözüm önerileri sunmuştur. 1 (%7) tanesi insanları uyarırım, diğer 1 (%7) tanesi de çöp poşeti koyarım demiştir. %7'si ise anneme ve babama çöpler nereye gidiyor derenin sonunda çöp kutusu var mı diye sorarım diye farklı bir cevap vermiştir. Kırsal kesimdeki erkek çocuklara baktığımız zaman %36'sı çöpleri temizlerim demiştir. %18'i bu çöpleri kim atmış derim demiştir. %9'u çöp kutusu koyarım diyerek çözüm önerisi sunmuştur. İçlerinde babamla çöpleri toplarım, topu alıp çöpleri temizlerim diyenlerde olmuştur. 1 (%9) çocuk ise çöplerden dolayı artık su göremeyeceğim demiştir. Bir başka erkek ise insanları uyarırım çok pis burası biz çöpümüz çöpe atarız derim demiştir.

Kırsal kesimdeki kız ve erkek çocukları karşılaştırdığımız zaman hem kız çocuklar hem de erkek çocukların hepsi çöplere yönelik konuşmalar yapmıştır. Yalnız 1 erkek topu düşünmüştür fakat onunda sonunda çöpleri temizlemek olmuştur. Kızlardan sadece bir çocuk çöplerin nereye gideceği konusunda soru sormuştur. Hem kız hem erkek çocuklardan daha fazla çöp atılmamasına yönelik konuşmalar ve çözüm önerileri gelmiştir. İki taraftan da çöp kutusu koyma fikri gelmiştir. Verilen bulgulara göre hem kırsal kesimdeki hem kız hem de erkek çocuklar çevre kirliliği hakkında oldukça duyarlıdır diyebiliriz.

Kent merkezindeki ve kırsal kesimdeki çocukları karşılaştırdığımız zaman, kırsal kesimdeki hem kız hem de erkek çocukların çevre kirliliği konusunda daha duyarlı diyebiliriz. Kent merkezindeki hem kız hem de erkek çocuklar arasında giden topu düşünenler olmuştur fakat kırsal kesimdeki çocuklardan giden topunu düşünen olmamıştır. Kırsal kesimdeki kız ve erkek çocukların en yüksek oranları çöpleri temizlerim olmuştur fakat kent merkezindeki kızlara ve erkeklere baktığımız zaman onların en yüksek oranları çöpleri temizlemeye yönelik ya da buna çözüm üretmeye yönelik değildir. Verilen bulgulara

bakıldığı zaman kırsal kesimdeki çocuklar ile çevre kirliliğine yönelik dersler işlenmekte olabilir veya aileleri çevre kirliliği konusunda daha duyarlıdır. Çünkü kırsal kesimdeki hem kız hem de erkek çocuklara baktığımız zaman aile fertleri ile çöpleri temizlemeye yönelik cevaplar vermişlerdir fakat kent merkezindeki çocuklarda bunlar ile ilgili yardım isteme yoktur.

Öğretmenin kıyafetlerinizi artık kendiniz seçebilirsiniz dedikten sonra sabah kalktığında önce pencereden dışarı baktın ve güneşi bulutların arkasında gördün ve sonra ne kıyafet giyeceğine karar verdin şeklinde hikâye tamamlanmış olup çocukların bu durumda nasıl bir kıyafet seçeceğine yönelik verdiği cevaplar analiz edilmiştir. Kent merkezindeki anaokullarına giden kız ve erkek çocukların cevapları tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17. Kent Merkezindeki Kız ve Erkek Çocukların Kapalı Havada Kıyafet Seçimleri

Kız			Erkek		
	f	%		f	%
Uzun kollu tişört giyerim	4	31	Kıyafet giyerim	3	25
Sıcak tutacak bir şeyler giyerim	3	23	Montumu giyerim	3	25
Hırka giyerim	3	23	Uzun kollu giyerim	3	25
Mont giyerim	1	8	Tişört giyerim	1	8
Kazak, pantolon ve bot giyerim	1	8	Caillou elbise giyerim	1	8
Kısa kollu giyerim	1	8	Güneşi getiririm	1	8

Kent merkezindeki anaokullarına giden kızların bulgularına baktığımız zaman %31’i uzun kollu tişört giyerim demiştir. %23’ü ise sıcak tutacak bir şeyler giyerim demiştir. Kız çocuklarından yalnız 1 (%8) kişi kısa kollu giyerim demiştir. Kızların çoğunluğu havanın kapalı olması durumunda soğuk olacağını düşünerek sıcak tutabilecek kıyafetleri tercih etmiştir. Kent merkezindeki erkek çocuklara baktığımız zaman %25’i kıyafet giyerim, %25’i montumu giyerim ve diğer bir %25’i ise uzun kollu giyerim demiştir. 1 (%8) erkek tişört giyerim demiştir. Başka bir çocuk ise güneşi getiririm diye bir cevapta bulunmuştur.

Kent merkezindeki kız ve erkek çocukları karşılaştırdığımız zaman ikisinde de havanın kapalı olması durumunda uzun kollu giymeye yönelik davranışlarda bulunduğu tespit edilmiştir. Çoğunluğu hava durumunun farkındalığını kazanmış durumdadır ama içlerinden hem kızlarda hem de erkeklerde kısa kollu giymeye yönelik davranışlarda olmuştur.

Kırsal kesimdeki çocukların bu durumda nasıl bir kıyafet seçeceğine yönelik verdiği cevaplar analiz edilmiştir. Kırsal kesimdeki anaokullarına giden kız ve erkek çocukların cevapları tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18. Kırsal Kesimdeki Kız ve Erkek Çocukların Kapalı Havada Kıyafet Seçimleri

Kız		Erkek			
	f	%	f	%	
Yağmur yağabilir şemsiye alır kalın giyerim	3	21	Kalın giyerim	4	36
Kalın giyerim	3	21	Üstümdeki kıyafetlerimi giyerim	2	18
Spor ayakkabı giyerim	2	17	Annem giydirir	2	18
Anneme sorarım o yardım eder	2	17	Yağmur yağabilir çizme ve bot giyerim	1	9
Sevdiğim kıyafetleri giyerim	2	17	Eşofmanlarımı giyerim	1	9
Kısa kollu giyerim çünkü okul soğuk değil	1	7	Batman kıyafetimi giyerim o çok güçlü	1	9
Sevdiğim kıyafeti giyip şemsiye alırım	1	7			

Kırsal kesimdeki anaokullarına giden kız çocukların bulguları incelendiği zaman %21'i yağmur yağabilir şemsiye alır kalın giyerim demiştir. %21'i kalın giyerim demiştir. %17'si spor ayakkabı giyerim demiştir. %17'si ise anneme sorarım o yardım eder diyerek kendi kıyafetini kendi seçmemiştir. 1 (%7) çocuk kısa kollu giyerim çünkü okul soğuk değil demiştir. Kırsal kesimdeki anaokullarına giden erkek çocuklara baktığımız zaman %36'sı kalın giyerim demiştir. %18'i üstümdeki kıyafetleri giyerim demiştir. %18'i annem giydirir diyerek kendi seçim yapmayacağını belirtmiştir. 1 (%9) erkek ise Batman kıyafeti giyerim çünkü o çok güçlü demiştir.

Kırsal kesimdeki kız ve erkek çocukları karşılaştırdığımız zaman kız çocuklarında en yüksek orana sahip olanlar kalın giyinmenin yanında yağmur yağabilir diye belirtmiş ve şemsiye alacaklarını söylemişlerdir fakat erkek çocuklarda en yüksek orana sahip olanlar yağmuru belirtmeden doğrudan kalın giyinirim demiştir. Hem kızlarda hem erkeklerde anneden yardım isteyenler kendi başına kıyafet seçemeyen çocuklar olmuştur. Kızlardan şemsiye kullanan çocuk sayısı daha fazla çıkmıştır.

Kent merkezindeki ve kırsal kesimdeki çocukları karşılaştırdığımız zaman iki taraftaki en yüksek oranlar hep yağmura yönelik kıyafetlerdir. Kırsal kesimdeki çocuklar içinden annesinden yardım isteyenler olmuştur ama kent merkezindeki çocuklar bu konuda daha bağımsızdır kendi istedikleri kıyafetleri belirtmektedirler. Hem kent merkezindeki hem de kırsal kesimdeki kız çocuklar içerisinde kısa kollu giymeyi tercih edenler olmuştur fakat erkek çocuklar içerisinde kısa kollu giymeyi tercih eden çocuk olmamıştır.

Okuldan eve dönerken çamura düşüp kıyafetleri ve elleri kirlendikten sonra onu kendi imkânları ile temizledikten sonra eve ulaştığında pasta kokusu gelmiş ve çok acıktığı ve bir an önce yemesi düşündürülerek bu durumda ne yapması gerektiği hikâyesi kent

merkezindeki ve kırsal kesimdeki anaokullarına giden çocuklara tamamlanmıştır. Kent merkezindeki kız ve erkek çocukların cevapları tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19. Kent Merkezindeki Kız ve Erkek Çocukların Kirli Eller İle Pasta Yemeden Önceki Durumları

	Kız		Erkek	
	f	%	f	%
Koşum ve pastayı yedim	5	39	Pastamı yemek için koşum	5 42
Ellerimi yıkadım üstümü değiştirip yedim	4	31	Ellerimi yıkadım pasta yedim	5 42
Elimi yüzümü yıkayıp yedim	2	15	Üzerimi değiştirip pasta yedim	1 8
Üstümü değiştirip yedim	2	15	Yemek yerim	1 8

Verilen bulgulara göre kent merkezindeki kız çocukların %39’u herhangi bir temizlik yapmadan koşup pastayı yerim demiştir. %31’i ellerini yıkayıp üstünü değiştirdikten sonra pastayı yiyeceğini söylemiştir. %15’i elimi yüzümü yıkar öyle yerim demiştir. %15’i üstümü değiştirip pastayı öyle yerim demiştir. Erkeklerin cevaplarını incelediğimiz zaman %42’si pastayı yemek için koşum demiştir ve aynı oranda (%42) alınan başka bir cevap da ellerimi yıkadıktan sonra pasta yerim olmuştur. %8’i üzerimi değiştirip pastayı yerim demiştir. 1 (%8) erkek ise verilen cevaplardan farklı olarak yemek yerim demiştir.

Kent merkezindeki kız ve erkek çocukları karşılaştırdığımız zaman kız çocukların en yüksek oranı pastayı herhangi bir temizlik yapmadan yiyeceği yönündedir fakat erkek çocuklara baktığımız zaman en yüksek oranda eşit olarak iki cevap aldık bir kısmı pastamı yemek için koşum derken bir diğer kısmı ise ellerimi yıkayıp pasta yerim demiştir. Hem kız hem erkek çocuklardan alınan cevaplardaki oranlar kısmen birbirine yakın çıkmıştır. Genel çoğunluğa baktığımız zaman herhangi bir temizlik yaptıktan sonra pastayı yeme eğilimindedir.

Kırsal kesimdeki çocukların pastayı görünce elleri ve kıyafetleri kirliken herhangi bir temizlik yaparak mı yoksa yapmadan mı pastayı yiyeceklerinin cevapları tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20. Kırsal Kesimdeki Kız ve Erkek Çocukların Kirli Eller İle Pasta Yemeden Önceki Durumları

	Kız		Erkek	
	f	%	f	%
Ellerimi yıkadım üstümü değiştirip yedim	5	36	Ellerimi yıkadım üstümü değiştirip yedim	6 55
Ellerimi yıkayıp pasta yerim	4	29	Pastayı yerim	3 27
Pastayı yerim	3	21	Ellerimi yıkayıp pasta yerim	2 18
Üstümü değiştirip pasta yerim	2	14		

Kırsal kesimdeki kız çocuklarının cevapları incelendiği zaman %36'sı ellerimi yıkayıp üstümü değiştirdikten sonra pastayı yerim demiştir. %29'u ellerimi yıkayıp pasta yerim demiştir. %21'i pastayı yerim demiştir bu durumda herhangi bir temizlik sözü konusu değildir. %14'ü ise üstümü değiştirip pastayı yerim demiştir. Erkek çocukların cevaplarına baktığımız zaman %55'i ellerimi yıkayıp üstümü değiştirdikten sonra pastayı yerim demiştir. %27'si pastayı hemen yerim demiştir. %18'i ise ellerimi yıkayıp pasta yerim demiştir.

Kırsal kesimdeki kız ve erkek çocukları karşılaştırdığımız zaman ikisinin de en yüksek oranları elleri yıkayıp kıyafet değiştikten sonra pastayı yemektir. Hem kız hem de erkek çocukların herhangi bir temizlik yapmadan pastayı yemeye geçmelerinin oranları birbirine yakın çıkmıştır fakat kızların temizlikten sonra pastayı yemeye geçme oranları daha yüksek çıkmıştır.

Kent merkezi ve kırsal kesimdeki çocukları karşılaştırdığımız zaman ise kırsal kesimdeki çocukların kent merkezindekilere göre daha fazla oranla temizlik yaptıktan sonra pastayı yemeye geçmişlerdir. Bu konuda kırsal kesimdeki çocuklar daha bilinçlidir. Kırsal kesimdeki erkeklerin kişisel temizlikten sonra pastayı yeme oranı hem kent merkezindeki çocukların hem de kırsal kesimdeki diğer çocuklardan daha yüksek çıkmıştır.

Sonuç ve Tartışma

Okul öncesi dönemde çocuklar, etrafını araştırmak ve öğrenmek için doğal bir merak duygusu ile dünyaya gelirler. Doğdukları ilk andan sonra etrafında olup biteni keşfetmeye ve öğrenmeye karşı doğal bir arzuları vardır. Çocuklar için gündelik yaşamda merak duygularını arttıracak, araştırma isteklerini ortaya çıkaracak birçok uyarıcı bulunmaktadır. Hikâye anlatımı ile ve hikâye tamamlama ile bu isteklerini açığa çıkarmak ve düşüncelerini öğrenmek bu uyarıcılardan biridir. Hikâyeler, çocukların dilin yapısını ve ifadesini anlamaları için son derece önemlidir (Yazıcı ve Bolay, 2017). Huang (2006), yaptığı bir çalışmada hikâyelere çocuklar başlangıçta olumsuz baksa bile hikâyede sahne ve görsel yardımcıları gösterildiğinde, öğrencilerin ilgi duyduğu ve sorulara cevap verip öyküyü tahmin ederek hikâyeci ile etkileşime girdiklerini belirtmiştir. Bu çalışma bize çocukların hikâye ile kolayca iletişime açılabilindiklerini göstermektedir.

Çocukların verdikleri cevaplar incelendiği zaman; pazardan alınan meyveleri eve varınca yıkama durumlarında kent merkezindeki ve kırsaldaki çocuklar karşılaştırıldığı zaman iki bölgedeki kız çocuklar meyveleri ve ellerini yıkama konusunda erkeklerden daha fazla dikkatli davranmaktadırlar. Kent merkezindeki kız çocuklarının annelerinden bir şeyler bekleme oranı daha yüksektir. Ayrıca kent merkezindeki kız çocuklar kırsaldakilere göre daha az meyveleri yıkamayı düşünmüşlerdir. Kırsaldaki erkek çocuklar merkezdekilere göre meyveleri yıkama konusunda daha dikkatlidirler.

Yaralı bir hayvana yardım etme durumlarını kırsal kesimdeki çocuklar ile kent merkezindeki çocukları karşılaştırdığımızda ise iki taraftaki çocuklar da yaralı kuş için bir şeyler yapmak istemektedir. Kırsal kesimdeki çocukların hiç biri veteriner hakkında bir şey söylememiştir. Söylememeleri veterinerin tam olarak ne iş yaptığını bilmediklerinden

kaynaklanıyor olabilir. Kent merkezindeki çocuklar veteriner konusunda daha bilgilidirler. İki taraftaki çocuklar da anne ve babalarından yardım bekleyebilmekte fakat kent merkezinde yaşayanlar buna ek olarak öğretmenden de yardım isteyebilmektedirler. Kırsal kesimdeki çocuklar öğretmenden yardım istemeyi düşünmemişlerdir.

Kent merkezindeki ve kırsal kesimdeki çocuklar doğada yetişen çiçeklere karşı tutumları karşılaştırıldığı zaman ise kız çocukları çiçekleri koparmaya daha meyillidirler. Erkek çocuklara baktığımız zaman kırsal kesimdeki erkek çocukları çiçekleri koparmaya sıcak bakmaz iken kent merkezindeki erkek çocukların büyük bir kısmı çiçekleri koparmaya daha meyillidir. Hem kırsalda hem de kent merkezinde sadece annesi üzüldüğü için çiçekleri kopartmayan çocuklar bulunmaktadır. Çiçeklerin canlı varlıklar olduğunu yalnızca kent merkezindeki anaokullarında giden çocuklardan belirtenler olmuştur. Kırsal kesimde ise anne haricinde de 2. şahıslar için çiçekleri kopartabileceğini söyleyenler olmuştur. Ayrıca Kırsal kesimde koparıldıktan sonra solmaması için alternatifler üreten çocuklar olmuştur.

Kırsal kesimdeki ve kent merkezindeki kız ve erkek çocuklarını terliyen su içip içmemelerini karşılaştırdığımız zaman kırsal kesimdeki çocuklardan soğuk su içmeyeceğini söyleyen olmamıştır. Bu konuda kırsal kesimde bulunan çocukların bu konuda daha az bilgisi olduğu açıkça bellidir. Kent merkezindeki çocuklar arasında soğuk su içilmemesi gerektiğine yönelik cevaplar veren olmuştur. Bu konuda kırsal kesimdeki çocuklardan daha fazla bilgiye sahiptirler. Çocukların bazıları terliyen soğuk su içmeyeceğini söylemiştir. Bu durumda aileler ya da sınıftaki öğretmenleri terliyen soğuk su içmeme konusunda yeterli eğitimi vermemiş olabilir ya da çocuklar aldıkları eğitime rağmen çok susadıklarında suyun soğuk olmasına aldırış etmeden içebileceklerini düşünmektedirler.

Kent merkezindeki ve kırsal kesimdeki çocukların yatmadan önce çikolata yedikten sonra ne yapacakları konusunda kırsal kesimdeki çocuklar daha bilinçlidir. Çünkü kent merkezindeki hem kız hem de erkek çocuklarda en yüksek oranlar hemen uyurum iken kırsal kesimdeki hem kız hem de erkek çocukların en yüksek oranları dişlerini fırçalarını olmuştur. Bu durumda kırsal kesimdeki çocukların bu konuda daha bilinçli olması öğretmenlerinin ya da ailelerinin bu konuda daha çok eğitim vermelerinden kaynaklanıyor olabilir. İki bölgedeki kız çocukların erkeklere göre temizlik konusunda daha fazla dikkatli davrandıkları gözlemlenmektedir.

Kent merkezi ve kırsal kesimdeki çocukların havanın kapalı olduğunu gördüklerinde kent merkezindeki hem kız çocukları hem de erkek çocukları çoğunlukla yağmur yağacağını söylemişken kırsal kesimdeki çocuklarda sadece erkeklerin çoğunluğu yağmur yağacaktır demiştir. Kent merkezindeki çocuklardan farklı cevaplar da almıştır fakat kırsal kesimdeki çocuklardan farklı olarak yalnız 1 kız kış gelmiş olabilir demiştir. Kırsal kesimde hava durumları hakkında öğretmenleri yeterli kadar konu işlememiş olabilir.

Kent merkezindeki ve kırsal kesimdeki kız ve erkek çocukların bir sokak hayvanını aç gördüklerinde yapabileceklerini karşılaştırdığımız zaman kent merkezindeki çocukların kırsal kesimdekilere göre daha duyarlı olduğu görülmektedir. Kent merkezindeki çocukların en yüksek oranları kediye yemek verir iken kırsal kesimdeki çocukların en yüksek

oranları köpeği beslemek olmuştur. Kent merkezindeki erkek çocukları kırsal kesimdeki erkek çocuklarına göre kediyi daha fazla düşünmüşlerdir çünkü kırsal kesimdeki çocukların en yüksek oranları köpek ile alakalı iken kent merkezindeki erkek çocuklarının en yüksek oranları aç olan kediyi yardım etme düşüncesindedir.

Kent merkezindeki ve kırsal kesimdeki çocukların çevre kirliliğine karşı verdikleri cevapları karşılaştırdığımız zaman, kırsal kesimdeki hem kız hem de erkek çocukların çevre kirliliği konusunda kent merkezindeki çocuklara göre daha duyarlı diyebiliriz. Kırsal kesimdeki kız ve erkek çocukların en yüksek oranları çöpleri temizlerim olmuştur fakat kent merkezindeki kız ve erkek çocuklara baktığımız zaman onların en yüksek oranları çöpleri temizlemeye yönelik ya da çözüm üretmeye yönelik değildir. Verilen bulgulara bakıldığı zaman kırsal kesimdeki çocuklar ile çevre kirliliği ile ilgili dersler işlenmekte olabilir veya aileleri çevre kirliliği konusunda daha duyarlıdır. Çünkü kırsal kesimdeki hem kız hem de erkek çocuklara baktığımız zaman aile fertleri ile çöpleri temizlemeye yönelik cevaplar vermişlerdir fakat kent merkezindeki çocuklarda bunlar ile ilgili yardım isteme yoktur.

Kent merkezindeki ve kırsal kesimdeki çocukların kapalı hava gördüklerinde kendileri kıyafet seçecekleri zaman verdikleri kararları karşılaştırdığımızda iki tarafta da en yüksek oranlar hep yağmura yönelik kıyafetlerdir. Kırsal kesimdeki çocuklar içinden annesinden yardım isteyenler olmuştur ama kent merkezindeki çocuklar bu konuda daha bağımsızdır kendi istedikleri kıyafetleri belirtmektedirler. Hem kent merkezindeki hem de kırsal kesimdeki kız çocuklar içerisinde kısa kollu giymeyi tercih edenler olmuştur fakat erkekler içerisinde kısa kollu giymeyi tercih eden olmamıştır.

Kent merkezi ve kırsal kesimdeki çocukları elleri kirliyken pasta ile karşılaştıklarında yapacakları şeyleri karşılaştırdığımız zaman ise kırsal kesimdeki çocukların kent merkezindekilere göre daha fazla oranla temizlik yaptıktan sonra pastayı yemeye geçmişlerdir. Bu konuda kırsal kesimdeki çocuklar daha bilinçlidir. Kırsal kesimdeki erkek çocukların kişisel temizlikten sonra pastayı yeme oranı hem kent merkezindeki çocuklardan hem de kırsal kesimdeki diğer çocuklardan daha yüksek çıkmıştır.

Sonuç olarak okul öncesi dönemdeki çocukları hikâyeler ile yaratıcı düşünmeye teşvik ederek çocukların problemler karşısında nasıl çıkış yolları arayacakları incelenmiştir. Kırsal kesimdeki ve kent merkezindeki anaokullarına giden çocuklar arasında farklılıklar vardır. Ayrıca her iki bölgedeki kız ve erkek çocukları arasında da farklılıklar bulunmuştur. Bazı durum olaylarında kırsal kesimdeki çocuklar bilinçli davranırken bazı olaylarda ise kent merkezindeki çocuklar daha bilinçli davranışlarda bulunmuştur. Bu durum için de kırsal kesimdeki ve kent merkezindeki çocukların karşılaştıkları durumlara göre ailelerin gösterdikleri duyarlılıklardan ya da öğretmenlerinin verdikleri eğitimlerdeki farklılıklardan dolayı kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Öneriler;

- 1) Verilecek eğitimlerde, kişisel bakım için öğretmenlerin ve ailelerin daha fazla uygulamalı eğitim vermesi gerekmektedir.

- 2) Kent merkezinde yaşayan çocukların ailelerinin doğa ve doğayı korumak hakkında sergiledikleri davranışlar ile çocuklarına örnek olmaları gerekmektedir.
- 3) Vicdan, merhamet gibi değerlerin kazandırılması amacıyla okul-aile arasında işbirliği sağlanmalı ve bu konuda birçok etkinliğe yer verilmelidir.

Kaynakça

- Aktaş Arnas, Y. (2002). Okul öncesi dönemde fen eğitiminin amaçları. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*, 6(7), 1-6.
- Bretherton, I., Prentiss, C., & Ridgeway, D. (1990). Family relationships as represented in a story-completion task at thirty seven and fifty-four months of age. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 1990 (48), 85-105.
- Creswell, J. W. (2003). Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods design. Sage Publications. London.
- Çetin, T., Yavuz, S., Tokgöz, B., Güven, G., (2014). Okul öncesi dönemdeki çocuklara (60-72 ay) uzay kavramının öğretimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32 (3), 715-731. <http://gefad.gazi.edu.tr/article/view/5000078394/500072617>
- Erdoğan, N. I., & Akay, B. (2015). Okul öncesi eğitimde hikâye okuma ve öğretmen sorularının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(36), 34-46.
- Gianvecchio, L., & French, L. (2002). Sustained attention, inattention, receptive language, and story interruptions in preschool Head Start story time. *Journal of applied developmental psychology*, 23(4), 393-407.
- Günay B., R. (2012). *Okul öncesi dönemde fen eğitimi ve etkinlik örnekleri*. Y.A., Arnas (Ed.), Okul Öncesi Eğitimde Matematik ve Fen Etkinlikleri. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Hançer, A. H., & Uludağ, N. (2007). Fen bilgisi öğretmen adaylarının kimya dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(32), 100-109.
- Huang, H. L. (2006). The effects of storytelling on EFL young learners' reading comprehension and word recall. *English Teaching & Learning*, 30(3), 51-74.
- Tu, T. (2006). Preschool science environment: What is available in a preschool classroom? *Early Childhood Education Journal*, 33(4), 245-251.
- Ünal, M., & Akman, B. (2006). Okul öncesi öğretmenlerinin fen eğitimine karşı gösterdikleri tutumlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(30), 251-257.
- Yazıcı, E., & Bolay, H. (2017). Story based activities enhance literacy skills in preschool children. *Universal Journal of Educational Research*, 5(5), 815-823.
- Zembat, R. (Ed.) (2012). Okul öncesi eğitime giriş. Ankara: Hedef CS.